

*Мерзлюк Д. О.,**старший викладач кафедри китайської філології
Київського національного лінгвістичного університету*

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАТИВНИХ ПРЕДИКАТИВ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Стаття присвячена розгляду функціональних і семантичних особливостей акціонального класу стативних предикатів сучасної китайської мови. Семантика кожного акціонального класу визначає особливості комбінаторики предикатів, що входять до цього класу. Отже, клас стативних предикатів має свої особливості формування аспектуального значення висловлювання при поєднанні з різними морфологічними показниками й темпоральними показниками.

Ключові слова: акціональність, акціональний клас, динамічність, статичність, тривалість, неграничність.

Постановка проблеми. В аспектологічних дослідженнях останнього часу значна увага приділяється взаємодії лексичного та граматичного значень, тим самим категорія аспектуальності розглядається через взаємодію лексичного значення предиката (акціонального класу, типу ситуації, лексичного аспекту, внутрішнього аспекту) і граматичного значення категорії аспекту (граматичного аспекту, ракурсу тощо). Основними положеннями такого підходу до структури категорії аспектуальності є існування універсальних акціональних класів дієслівних лексем, а також наявність в окремих акціональних класів дієслів властивості їм граматичних особливостей. Отже, у сучасних дослідженнях категорії аспектуальності китайської мови актуальним є розгляд взаємодії лексичного значення дієслова та граматичних форм аспекту у формуванні аспектуального значення висловлення.

Фундамент акціональної класифікації предикатів закладено філософом З. Вендлером [15], у рамках цієї класифікації виділено чотири класи дієслів: термінативи (виконання, accomplishment), евентиви (досягнення, achievements), активітиви (діяльності, activities) і стативи (стани, states). Під час переказу термінів, запропонованих З. Вендлером, ми погоджуємося із запропонованими варіантами М.І. Калько [2] як такими, що є більш інтернаціональними. Положення про взаємодію лексичного значення та граматичної категорії аспекту висувалися Ю.С. Масловим [5], який розглядає аспектуальні класи дієслів як приховано граматичну категорію. Двокомпонентна теорія аспекту К. Сміт [14] пропонує розглядати категорію аспектуальності як дихотомію ракурсу (граматичної категорії аспекту) й типів ситуацій (акціональних класів). На основі класифікації З. Вендлера розроблені класифікації акціональних класів дієслів такими дослідниками, як Б. Комрі [12], Е.В. Падучева [6], О.Н. Селівєрстова [9]. Окремо можна відзначити акціональну класифікацію С.Г. Татевосова [11]. На матеріалі китайської мови особливості акціональних класів розглянуті в праці Р. Сяо й Т. МакЕнері [13], у межах класифікації З. Вендлера особливості різних типів предикатів розглядає Тань Аошунан [10]. Власну класифікацію дієслів пропонує Дай Яоцзін [16].

Ми виходимо з положення, що семантика кожного акціонального класу детермінує специфічний граматичний потен-

ціал і специфічні властивості сполучення дієслівних лексем, тому метою статті є визначення граматичних, функціональних і семантичних особливостей тих категорій дієслів, які можуть бути зараховані до акціонального класу стативів. Ця мета визначає такі завдання: 1) визначити характеристики стативних предикатів китайської мови як окремого акціонального класу; 2) розглянути семантичні та функціональні особливості стативних предикатів сучасної китайської мови, зокрема їх сполучуваність з аспектуальними маркерами й темпоральними показниками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аспектуальність можна визначити як функціонально-семантичну категорію, яка відображає внутрішню темпоральну структуру ситуації [12, с. 3]. Аспектуальні значення зосереджені у сфері дієслівного предиката, хоча можуть і виходити за його межі, тому ми можемо говорити про аспектуальне значення не лише предиката, а й усього висловлення загалом [16, с. 4]. Категорія аспектуальності є системоутворювальною категорією, яка позначена складною й багаторівневою структурою, елементи якої можуть мати стосунок як до граматики, так і до лексики [4, с. 7].

Акціональність можемо визначити як класифікуючу категорію, що базується на виокремленні окремих класів із різною аспектуальною семантикою. Ці класи можуть бути виділені як на основі формальних ознак, так і на основі їх семантики. Акціональні класи також є елементом, який формує загальне аспектуальне значення висловлення. Необхідно зазначити, що в різних акціональних класів – різна граMATика, а саме: різна парадигматика та різна комбінаторика [4, с. 8]. Акціональність є прихованою граматичною категорією [5, с. 27], тобто такою, де «граматичні сигнали імпліцитно містяться в синтаксичних сполученнях і семантиці слів» [3, с. 78]. Як зазначає С.Д. Кацельсон, в мовах ізолюючого, аналітичного ладу питома вага явищ, що не отримують прямого та безпосереднього вияву в зовнішній структурі мови, доволі велика [3, с. 78]. У таких мовах основне навантаження несуть внутрішні зв'язки – типи значень, їх співвіднесеність із певним розрядом, типи сполучуваності [3, с. 78–79]. Це повною мірою стосується й категорії акціональних класів у китайській мові, граматичне значення якої проявляється в умовах сполучуваності предикативних частин мови з формальними морфологічними показниками, а також з певними лексико-граматичними класами прислівників [1].

Акціональна класифікація дієслів розроблена філософом З. Вендлером, який в англійській мові виділяє 4 акціональні класи: термінативи (accomplishments), активітиви (activities), евентиви (achievements) і стативи (statives) [15]. З. Вендлер запропонував низку трансформацій, які можуть продемонструвати різну сполучуваність дієслів різних класів.

Тань Аошунан зазначає, що дієслівна основа в китайській мові, як односкладова, так і двоскладова, є одиницею, що виражає абстрактний концепт, що може бути інтерпретований

як дія або стан [10, с. 148]. Ми погоджуємось з Тань Аошуан, що китайські дієслова повністю розкривають свої властивості, тоді як дієслівна основа сполучається з іншими елементами. Це означає, що аморфна основа китайського дієслова набуває статусу лексеми лише в межах синтаксичної конструкції. Для виявлення семантичних типів предикатів китайської мови (акціональних класів) необхідно проводити аналіз фазової структури речення, що визначається предикацією.

Акціональні класи як елементи категорії аспектуальності можуть бути охарактеризовані набором темпоральних властивостей, які утворюють бінарні опозиції.

Основні акціональні класи предикатів можна описати в трьох темпоральних характеристиках: динамічність/статичність, граничність/неграничність і тривалість/моментальність. Акціональні класи характеризуються або наявністю, або браком цих ознак.

Динамічність/статичність. Як зазначає К. Сміт, розмежування стану та процесу (руху) є фундаментальним, яке поділяє всі акціональні класи на два типи: стани й події, відповідно, стани є статичними, події – динамічними [14, с. 19]. Стани – це акціональний клас, який є єдиним, недиференційованим періодом. Клас подій включає в себе всі нестатичні предикати, які розгортаються в часі та складаються з послідовних стадій. Як зазначає Б. Комрі, різниця між станами й діями полягає, по-перше, в різних відношеннях між різними стадіями ситуації [12, с. 48]. Для станів певна ситуація однакова на всіх фазах розвитку ситуації, тоді як для подій кожна наступна фаза розвитку ситуації відрізняється від попередньої. По-друге, крім випадків, коли щось припиняє стан, стани будуть продовжуватися. Станам, щоб продовжувати існувати, не потрібно докладання зусиль, тоді як динамічна подія потребує зусиль або зсередини, або ззовні. Отже, статичні ситуації не трапляються, це недиференційовані та гомогенні ситуації. Динамічна ситуація припускає зміну з часом, що пов'язано з гетерогенною внутрішньою структурою або зміною кінцевої точки.

Для визначення динамічності З. Вендлер пропонував тест на зв'язок із прогресивністю. Прогресив можливий лише з тими ситуаціями, які мають послідовні стадії, тоді як стани як гомогенні ситуації не мають послідовних стадій розгортання ситуації. Як указують Р. Сяо й Т. МакЕнері, тест на суміщення з прогресивністю цілком надійний і може бути застосований для китайської мови. У їх корпусі з 88 прикладів ситуацій з морфологічним показником прогресиву 在, 86 прикладів указують на динамічні ситуації [13, с. 42]. Отже, для розрізнення динамічних і статичних ситуацій ми пропонуємо використовувати тест на сполучуваність предикатів з показником прогресиву 在.

Граничність/неграничність. Події можуть бути граничними та неграничними. У граничних подій зміна стану конститується результатом або метою події. Коли досягається мета/результат, відбувається зміна стану, і подія стає завершеною. Категорія граничних подій також включає події без агенса. К. Сміт визначає граничні події як такі, що мають природну кінцеву точку або внутрішню межу [14, с. 19].

З. Вендлер пропонував для розмежування граничності/неграничності можливість сполучення предиката з прислівниками for і прислівниками in. У китайській мові еквівалентами, які допомагають розрізнити граничні й неграничні події, є обставини типу 在一个小时内 Zài yīgè xiǎoshí nèi протягом однієї години та 一个小时 Yīgè xiǎoshí одна година [13, с. 45–46].

Тривалість/моментальність. Ситуації можуть бути тривалими або моментальними. Моментальна подія визначається як така, що не триває в часі (або не відчувається, що вона розгорталася в часі) Тривалість указує, що подія тривала протягом певного часу (або відчувається як така, що тривала протягом певного часу).

Моментальна ситуація за визначенням не має внутрішньої структури в мовах, де диференціюється імперфективні форми для вказівки на внутрішню структуру ситуації, моментальність та імперфективність є несумісними.

Для диференціації тривалих і моментальних подій можна застосувати тест на сполучуваність з обставинами на вказання часу, в який відбувається дія: 闪烁在凌晨五点就停止 Shǎnshuò zài língchén wǔ diǎn jiù tíngzhǐ Мерехтіння припинилось о 5 годині ранку. Тривалі ситуації, сполучаючись із пунктивною вказівкою на час, мають або інг्रेसивне, або інсептивне значення, або ж таке сполучення не є граматично правильним. Ще одним тестом на тривалість/моментальність є сполучуваність предикатів із показником дуративу 着 zhe. Морфологічний показник 着 zhe лише в тривалих ситуаціях, моментальні події виключають сполучення із цим маркером (*他咳嗽着 Tā késòuzhe. Він кашляє).

Отже, стативні предикати в китайській мові ми можемо визначити як статичні (недиференційовані та гомогенні), тривалі (такі, що розгортаються в часі) й неграничні (такі, що не обмежені внутрішньою або зовнішньою межею).

Предикати стану, які є істинними протягом певного відрізка часу, істинні й для будь-якої точки в межах цього відрізка.

Реальний зв'язок конкретного суб'єкта з тими ознаками, які приписуються йому за допомогою предикатів типу знати, любити, мати, володіти, вміти, ненавидіти тощо, не є абсолютним та незмінним. Тим не менше в мові такі типи предикатів представлені як такі, що тривають природним чином, які за своєю сутністю не схильні до змін, не обмежені певним періодом часу. Пропозиції з такими предикатами істинні для всього відрізка часу, тим самим істинні для будь-якого моменту часу в цьому відріжку [9, с. 45].

Стани за своєю природою є статичними, тобто вони не змінюються протягом часу їх існування. На відміну від динамічних процесів, усі фази або етапи розвитку предикатів стану є однаковими. Вони стійкі, на відміну від процесів або дій, які не є інгерентно стійкими і припиняються, поки їх не продовжують.

Ознака статичності охоплює в китайській мові декілька груп предикатів, до яких ми можемо включити предикати відношення, предикати стану та предикати знаходження в просторі.

Дай Яоцзін, розглядаючи класифікацію предикатів китайської мови, до предикатів стану зараховує такі групи: предикати відношення та зв'язку, предикати на позначення психічних станів і почуттів. Категорія предикатів положення в просторі й предикати місцезнаходження дослідник зараховує до таких, що поєднують у собі ознаки як станів, так і процесів [16, с. 13].

Ми розглядаємо в дослідженні вищевказані групи предикатів, зосереджуємо увагу на семантичних особливостях цих предикатів при поєднанні з різними аспектуальними маркерами, темпоральними показниками та модифікаторами, відповідно, особливості формування аспектуального значення висловлення в умовах різної комбінаторики окремих груп стативних предикатів.

До першої групи стативних предикатів, предикатів відношення та зв'язку ми можемо зарахувати такі: 是 shì бути, 属于 shǔyú належати, 含有 hán yǒu включати, 姓 xìng на прізвище, 叫 jiào зватися, 符合 fúhé відповідати, 相当于 xiāngdāng yú співвідноситись, 当作 dāng zuò виступати в якості, 值得 zhídé бути вартим, 意味 yìwèi значити, 善于 shànyú бути вмілим, 包含 bāohán включати [10, с. 180].

Семантика дієслів цієї групи включає значення ототожнення (是 shì бути, 姓 xìng на прізвище, 叫 jiào зватися, 相当于 xiāngdāng yú співвідноситись, 当作 dāng zuò виступати як), належності (属于 shǔyú належати, 含有 hán yǒu включати, 包含 bāohán включати), співвіднесення (是 shì бути, 意味 yìwèi значити, 符合 fúhé відповідати), вираження видових відношень (是 shì бути, 属于 shǔyú належати). Тобто ці предикати приписують певному суб'єкту стійку, але водночас непостійну ознаку. Ці предикати найбільшою мірою незалежні від протікання часу. Але сполучуваність із квантифікаторами типу 一直 yīzhí весь час, постійно, 总是 zǒng shì завжди вказує на те, що ці ознаки не залишаються незмінними [10, с. 180]:

1) 二战后, 货币政策和财政政策一直是日本重要的反危机工具。Èrzhàn hòu, huòbì zhèngcè hé cáizhèng zhèngcè yīzhí shì gōngjù de fǎn wéijī gōngjù. – Після Другої світової війни монетарна та фінансова політика завжди була важливим антикризовим інструментом Японії.

2) 一个先进的政党, 总是善于倾听时代的声音, 解决时代提出的问题。Yīgè xiānjìn de zhèngdǎng, zǒng shì shànyú qīngtīng shídài de shēngyīn, jiějué shídài tíchū de wèntí. – Передова політична партія завжди вміє дослухатись до голосу епохи, вирішувати проблеми, що висуває епоха.

Більшість дієслів цієї групи предикатів не можуть самостійно виступати як присудок, в обов'язковому порядку потребують після себе об'єкт (属于 shǔyú належати, 符合 fúhé відповідати, 姓 xìng на прізвище, 当作 dāng zuò виступати в якості, 意味 yìwèi значити, 包含 bāohán включати).

Тань Аошуан зазначає, що дієслова цієї групи не можуть приймати після себе жодних показників, які мають аспектуальний або темпоральний характер [10, с. 180]. Дані Словника використання дієслів китайської мови [17] свідчать, що лише частина вищевказаних предикатів (是 shì бути, 值得 zhídé бути вартим, 善于 shànyú бути вмілим) не можуть сполучатись з аспектуальними показниками 了 le, 着 zhe, 过 guo. Інші предикати можуть поєднуватись з одним або декількома аспектуальними показниками.

3) 那天上午, 整座教学楼从二层到五层都属于了京剧世。Nàitiān shàngwǔ, zhěng zuò jiàoxué lóu cóng èr céng dào wǔ céng dōu shǔyú le jīngjù shìjiè. – Того дня зранку вся будівля навчального корпусу з другого по п'ятий поверх належала світу пекінської опери.

4) 酷饮在21世纪的今天不仅在很多方面符合了现代人的需求。Cù yǐn zài 21 shìjì de jīntiān bùjǐn zài hěnduō fāngmiàn fúhé le xiàndài rén de xūqiú. – Використання оцту в сучасному XXI столітті не лише в багатьох аспектах відповідає потребам сучасних людей.

5) 而我却把这肥皂泡一样美丽的错误当作了永久的珍珠。Èr wǒ què bǎ zhè fěizào pào yīyàng měilì de cuòwù dāng zuò le yǒngjiǔ de zhēnzhū. – А я зробив цю помилку, подібну до мильної бульбашки, вічною дорогоцінною перлиною.

6) 小王姓过李。Xiǎo Wáng xìngguò lǐ. – Прізвище Сяо Вана колись було Лі.

7) 这就意味着宇宙普适的物理规律不存在。Zhè jiù yìwèizhe yǔzhòu pǔ shì de wùlǐ guīlǜ bù cúnzài. – Це означає, що не існує універсальних фізичних законів всесвіту.

8) 只是这种确定性包含着数量更加巨大的不同形态。Zhǐshì zhè zhǒng quèdìng xìng bāo hán zhāo shùliàng gèngjiā dà de bùtóng xíngtài. – Лише цей детермінізм включає численні різні форми.

На нашу думку, поєднання предикатів відношення з аспектуальними показниками може вказувати на появу нової ознаки або властивості (приклади 3, 4, 5); при поєднанні з показником 过 guo вказує на наявність ознаки в певний, невизначений проміжок часу, до того ж стан припинився в певний момент у минулому, а не триває до моменту мовлення (приклад 6); тривалий характер такої ознаки (приклади 7, 8).

Наступна група стативних предикатів – це предикати стану, які можна поділити на декілька підгруп, залежно від їх семантики [10, с. 181–182]:

1) Предикати, що позначають емоційні стани: 爱 ài любити, 喜欢 xǐhuān подобатись, 恨 hèn ненавидіти, 讨厌 tǎoyàn набридати, 同情 tóngqíng співчувати, 羡慕 xiànmù заздрити, 怀疑 huáiyí сумніватись, 害羞 hàixiū соромитись, 轻视 qīngshì ігнорувати, 佩服 pèifú захоплюватись.

2) Предикати, що позначають інтелектуальні стани: 知道 zhīdào знати, 懂得 dǒngdé розуміти, 明白 míngbái розуміти, 相信 xiāngxìn вірити, 认为 rènwéi вважати, 主张 zhǔzhāng відстоювати, 尊敬 zūnjìng поважати, 需要 xūyào потребувати, 愿意 yuànyì бажати.

3) Предикати, що позначають фізичні та психічні стани: 病 bìng хворіти, 饿 è бути голодним, 渴 kě спраглий, 醉 zuì п'яний, 醒 xǐng прийти до тями, 瞎 xiā бути сліпим, 热 rè бути гарячим.

Усі предикати, які належать до цієї категорії, мають спільні ознаки, які дають змогу об'єднувати їх в одну групу предикатів:

1) Стани займають відрізок, а не точку на часовій осі;

2) Стан триває, а не протікає в часі;

3) Стани тривають без змін;

4) Стани мають неактивний суб'єкт, тобто такий, який не докладає зусиль до того, щоб цей стан тривав [10, с. 182].

Категорії стану об'єднуються певними спільними граматичними ознаками, зокрема майже всі ці предикати можуть поєднуватись з прислівниками ступеня 很 hěn, 非常 fēicháng або модифікаторами ступеня (爱得不得了 Ài dé bùdéliào – сильно кохати, 病得很 Bing dé hěn – Дуже сильно хворіти тощо), що відрізняє їх від інших категорій дієслів у китайській мові. Крім того, ці предикати стану можуть сполучатись з такими прислівниками, як 一直 yīzhí весь час, 有时 yǒushí інколи тощо. Усі предикати, які ми зараховуємо до предикатів стану, також можуть поєднуватись з такими модифікаторами тривалості: 一辈子 yībèizi все життя, 几年 jǐ nián декілька років, 半天 bàntiān довго, 很久 hěnjiǔ довго, 一个星期 yīgè xīngqī один тиждень, 一阵 yīzhèn певний період, 几个小时 jǐ gè xiǎoshí декілька годин, 一上午 yī shàngwǔ весь ранок. Також деякі предикати цих груп можуть поєднуватись з показниками кратності дії та невизначеної кратності 一次 yīcì одного разу, 三回 sān huí три рази, 一下 yīxià трохи, 一会儿 yīhuìr трохи тощо.

9) 饿了好几天。Èle hào jǐ tiān. – Голодний уже декілька днів.

10) 坐了一上午。Zuòle yī shàngwǔ. – Просидів весь ранок.

11) 渴过两次。Kèguò liǎng cì. – Двічі відчував спрагу.

Водночас, крім семантичних ознак, існують деякі грама-

тичні особливості, які дають нам змогу розглядати три окремі групи предикатів стану. Зокрема, це стосується особливостей поєднання предикатів стану з морфологічними аспектуальними показниками 了 *le*, 着 *zhe*, 过 *guo*, з модифікаторами результату й модифікаторами напряму, а також стосується аспектуальних значень, які формуються шляхом сполучення з вищевказаними граматичними формами.

Так група стативних предикатів, що позначають емоційні стани, найчастіше поєднується з аспектуальними показниками 了 *le* та 过 *guo*, лише такі дієслова, як 爱 *ài* любити, 恨 *hèn* ненавидіти, 想念 *xiǎngniàn* сумувати, можуть поєднуватися з показником 着 *zhe*. При сполученні предикатів, що позначають емоційні стани, з показником 了 *le* найчастіше вказується, що певний емоційний стан з'явився та існував певний проміжок часу.

12) 他一个人在家害怕了半天, 其实什么事也没发生。Tā yīgè rén zàijīā hàipàle bàntiān, qíshí shénme shì yě méi fāshēng. – Він довго вдома боявся, але нічого не відбулось.

При поєднанні із запереченням 不 *bu* та часткою 了 *le* вказується на те, що це стан більше ні існує: 不喜欢了 *Bù xǐhuānle* «перестав подобатись» [10, с. 185].

При поєднанні предикатів-емоційних станів з аспектуальним маркером 过 *guo* виражається, що певний стан існував певний невизначений період у минулому й припинив своє існування до моменту мовлення:

13) 我以前讨厌过他, 可后来有所改变。Wǒ yǐqián tǎoyànguò tā, kě hòulái yǒu suǒ gǎibiàn. – Він раніше дуже набридав мені, потім ставлення змінилось.

Предикати, що позначають емоційні стани, не поєднуються з модифікаторами результату, але для вираження деяких аспектуальних значень можуть приймати після себе модифікатори напряму, такі як 上 *shàng*, 起来 *qǐlái*, 开 *kāi*, 到 *dào*.

Поєднання предикатів цієї групи з модифікатором 上 виражає значення «входження в стан», «поява стану»:

14) 听到小王的遭遇后, 他也同情上小王了。Tīng dào xiǎowáng de zāoyù hòu, tā yě tóngqíng shàng xiǎo wángle. – Почувши про долю Сяо Вана, він також почав співчувати Сяо Вану.

Значення інхоативності, початку існування певного стану виражається приєднанням модифікатору 起来 *qǐlái*:

15) 他竟然同情起这种人来。Tā jīngrán tóngqíng qǐ zhè zhǒng rén lái. – Він раптом почув співчувати цим людям.

Також початок існування певного стану може виражатися за допомогою модифікатора 开:

16) 老二也讨厌开他了。Lǎo èr yě tǎoyàn kāi tāle. – Він набрид також і Лао Ер.

Друга група предикатів стану, що вказують на інтелектуальні стани, позначені відносною стійкістю денотатів [10, с. 185]. Тому ця група предикатів поєднується переважно з аспектуальним маркером 了 *le* для позначення входження в певний стан:

17) 我早就知道了这件事。Wǒ zǎo jiù zhīdào le zhè jiàn shì. – Я давно вже про це знаю.

Предикати на позначення інтелектуальних станів не поєднуються з модифікаторами результату й напряму дії; лише деякі з них можуть після себе приймати модифікатори тривалості та кратності для позначення періоду тривалості стану й того, скільки разів відбувався або з'являвся той чи інший стан.

18) 知道了一个星期了。Zhīdào le yīgè xīngqīle. – Знаю вже тиждень.

19) 对他相信过一次。Duì tā xiāngxìnguò yīcì. – Повірів йому один раз.

Сполучуваність третьої групи предикатів станів, які позначають фізичні та психічні стани, найбільш широка серед предикатів цієї категорії. Ці предикати вільно поєднуються з модифікаторам кратності й тривалості:

20) 渴过两次。Kěguò liǎng cì. – Двічі відчував спрагу.

21) 饿了好几天。Èle hǎo jǐ tiān. – Голодний декілька днів.

Предикати цієї групи поєднуються з аспектуальними маркерами 了 *le*, 着 *zhe*, 过 *guo* для вираження різних аспектуальних значень.

Інхоативне значення, значення входження стану у предикатів цієї групи виражається поєднанням предикатів з аспектуальним маркером 了 *le*:

22) 唉, 写着写着还真饿了。Āi, xiězhe xiězhe hái zhēn èle. – Ой, писав, писав – і зголоднів.

На відміну від інших предикатів стану, ця група предикатів вільно поєднується з аспектуальним показником 着, виражаючи наявність і тривалість існування певного стану:

23) 家里病着一个人。Jiālǐ bìngzhe yīgè rén. – Удома хворіє одна людина.

Ці предикати також вільно приймають після себе морфологічний показник 过 *guo* для вказівки на кратність існування стану в невизначеному минулому, використання показника 过 *guo* акцентує на тому, що цей стан був колись пережитий.

24) 他的这只眼睛以前瞎过, 现在治好了。Tā de zhè zhī yǎnjīng yǐqián xiǎguò, xiànzài zhì hǎole. – Він колись був сліпий на це око, зараз уже виликували.

Також деякі предикати на позначення фізичних і психічних станів можуть після себе приєднувати модифікатори результату. Прийменникові модифікатори вказують на результат, до якого призводить певний стан:

25) 参与者也都会被饿瘦。Cānyù zhě yě dūhuì bèi è shòu. – Учасники також можуть схуднути від голоду.

Остання категорія стативних предикатів – предикати перебування в просторі, Дай Яоцзін зараховує до категорії, що мають ознаки як стативних предикатів, так і динамічних предикатів [16, с. 14]. До цієї групи предикатів можна зарахувати такі дієслова: 有 *yǒu* мати, 在 *zài* знаходитись, 坐 *zuò* сидіти, 躺 *tǎng* лежати, 蹲 *dūn* сидіти навшпиньки, 跪 *guì* стояти на колінах, 靠 *kào* спиратись, 藏 *cáng* зберігати, 躲 *duǒ* ховатись, 活 *huó* жити, 住 *zhù* жити, проживати, 生 *shēng* існувати, 放 *fàng* лежати, 挂 *guà* висіти, 穿 *chuān* вдягати, 戴 *dài* вдягати.

Як зазначає Тань Аошуан, ці предикати набувають значення сталості лише при певному синтаксичному оформленні [10, с. 188]. Ці дієслова можна вважати стативними лише при оформленні конструкціями, що вказують на зв'язок об'єкта з певним простором, при обов'язковому оформленні показником тривалості 着. Такі конструкції об'єднані загальним значенням існування та наявності:

26) 地上躺着一个人。Dìshàng tǎngzhe yīgè rén. – На землі лежить людина.

При оформленні іншими аспектуальними показниками (了 *le*, 过 *guo*) ці предикати набувають ознак динамічних процесів, а не станів.

При оформленні показником 着 *zhe* висловлювання із цими предикатами можуть бути двозначними, наприклад, висловлювання 他穿着西服 *Tā chuānzhe xīfú* без відповідного контексту може бути інтерпретовано як динамічний процес «Він вдягає костюм», так і стан «Він вдягнений у костюм».

Висновки. Акціональний клас стативних предикатів китайської мови характеризується такими характеристиками, як

статичність, тривалість і неграничність. Акціональний клас стативних предикатів китайської мови включає декілька семантичних груп, які мають як спільні граматичні властивості (поєднання з прислівниками й показниками тривалості, неможливість використання в прогресиві), так й окремі граматичні властивості, обумовлені семантикою предикатів, що входять до цих груп. Семантика предикатів визначає різну сполучуваність цих груп стативних предикатів з морфологічними аспектуальними показниками, модифікаторами результату, напряму, показниками тривалості й кратності дії.

У перспективах подальшого дослідження є дослідження граматичних особливостей предикатів, що позначають нахождение в просторі, як таких, що поєднують у собі ознаки динамічності й статичності, а також взаємодія стативних предикатів з різними модифікаторами, які є в китайській мові.

Література:

1. Драгунов А.А. Исследования по грамматике современного китайского языка. Москва – Ленинград: Издательство Академии наук, 1952. 251 с.
2. Калько М.І. Аспектологія українського дієслова: двокомпонентна теорія виду і проблема аспектуальних класів. Лінгвістика. 2013. № 1(28). С. 181–190.
3. Кацнельсон С.Д. Типология языка и речевое мышление. Ленинград: Наука, 1972. 216 с.
4. Колпачкова Е.Н. Акциональные классы глаголов в современном китайском языке: грамматика и комбинаторика: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.22 «Языки народов зарубежных стран Европы, Азии, Африки, аборигенов Америки и Австралии (языки Азии и Африки)». Санкт-Петербург, 2011. 26 с.
5. Маслов Ю.С. Избранные труды: Аспектология. Общее языкознание. Москва: Языки славянской культуры, 2004. 840 с.
6. Падучева Е.В. Семантические исследования (Семантика времени и вида в русском языке. Семантика нарратива). Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996. 464 с.
7. Проблемы функциональной грамматики: Категоризация семантики / отв. редакторы А.В. Бондарко, С.А. Шубик; Институт лингвистических исследований РАН. Санкт-Петербург: Наука, 2008. 470 с.
8. Плуныян В.А. К вопросу об акциональной классификации предикатов: акционально связанные ситуации. Von Zuständen, Dynamik und Veränderung bei Pygmäen und Giganten. Festschrift für Walter Breu zu seinem 60. Geburtstag. 2009. С. 57–74.
9. Селиверстова О.Н. Семантические типы предикатов. Москва: Наука, 1982. 365 с.

10. Тань Аошуан. Проблемы скрытой грамматики: Синтаксис, семантика и прагматика языка изолирующего строя (на примере китайского языка). Москва: Языки славянской культуры, 2002. 896 с.
11. Татевосов С.Г. Глагольные классы и типология акциональности. Москва: Языки славянской культуры, 2015. 528 с.
12. Comrie B. Aspect. An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems. Cambridge University Press, 1976. 142 p.
13. McEnery Tony, Xiao Robert. Aspect in Mandarin Chinese: A corpus-based study. John Benjamins Publishing Company, 2004. 303 p.
14. Smith C. The Parameter of Aspect. Kluwer Academic Publishers, 1997. 349 p.
15. Vendler Z. Verbs and Times. Linguistics in Philosophy. Cornell University Press, 1967. P. 97–121.
16. 戴耀晶.现代汉语时体系统研究 / 戴耀晶. - 江苏教育出版社, 1997年. 177页.
17. 汉语动词用法词典/孟琮等编。- 北京: 商务印书馆, 1999年. 495页.

Мерзлюк Д. О. Функционально-семантические особенности стативных предикатов современного китайского языка

Аннотация. Статья рассматривает функциональные и семантические особенности акционального класса стативных предикатов современного китайского языка. Семантика каждого акционального класса определяет особенности комбинаторики предикатов, входящих в данный класс. Таким образом, класс стативных предикатов имеет свои особенности формирования аспектуального значения высказывания при сочетании с различными морфологическими показателями и темпоральными показателями.

Ключевые слова: акциональность, акциональный класс, динамичность, статичность, длительность, непрерывность.

Merzliuk D. Functional-semantic features of the stative predicates of the Modern Chinese language

Summary. Given article deals with the problem of functional and semantical features of the stative predicates of the Modern Chinese language. Semantics of every actional type of predicates determines the compatibility of the predicates. Thus, stative predicates has their own features in the process of developing the aspectual meaning of the sentence, in the compatibility with different morphological markers and temporal markers.

Key word: actionality, actional type, dynamicity, stativity, duration, atelic.